

Welstandsbeleid Amstelveen: van toetsing naar dienstverlening

In de versnellingsagenda van de Rijksoverheid staan betere dienstverlening en minder regeldruk centraal. Modernisering van het welstandsbeleid van gemeenten neemt daarbij een belangrijke plek in. De gemeente Amstelveen wordt als voorbeeld gesteld voor andere gemeenten. Motto van onze aanpak: van toetsing naar dienstverlening.

drs. Frans Hellendall Wethouder dienstverlening gemeente Amstelveen

Het college van B en W van de gemeente Amstelveen heeft in 2007 aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voorgesteld het verplichte advies door een onafhankelijke welstandscommissie af te schaffen. Achterliggende reden vormt de ervaring dat burgers en bedrijven de huidige bouwregelgeving als uiterst complex ervaren. Onderdeel van die bouwregelgeving is de welstandstoets. In het huidige systeem geeft die geregeld irritatie en wordt als – soms sterk – vertragend ervaren. Daarnaast is er irritatie over het gebrek aan transparantie; het is burgers en bedrijven niet goed duidelijk op welke wijze hun aanvragen beoordeeld worden en daarmee hoe het welstandsadvies tot stand komt.

Het college van B en W vindt het verplichte advies voor kleine en middelgrote bouwvergunningen dan ook een te zwaar middel. De klantvriendelijkheid staat onder druk, terwijl de ruimtelijke kwaliteit naar haar mening evengoed bewaakt kan worden door de welstandscommissie goede kaders te laten vaststellen. De feitelijke beoordeling kan dan ambtelijk geschieden, waardoor de hele bouwaanvraag in één hand komt te liggen, met de voordelen van één aanspreekpunt, eenvoud, duidelijkheid, lagere kosten en snelheid.

Het voorstel van Amstelveen is overge-

nomen door de Taskforce vermindering regeldruk gemeenten, de Commissie Wallage. Het kabinet heeft vervolgens in oktober 2008 een wetsvoorstel ingediend waarin de verplichting van een advies door de welstandscommissie voor reguliere bouwvergunningen zou komen te vervallen. Voor de Tweede Kamer was dit echter een brug te ver.

Voor Amstelveen staat modernisering van het welstandsbeleid vanzelfsprekend nog steeds hoog op de agenda. Om de dienstverlening aan burgers en bedrijven te verbeteren, wil het college, vooruitlopend op nieuwe landelijke regelgeving, een aantal verbeteringen doorvoeren.

1 Verbetering één: vereenvoudiging procedure

Een eerste stap richting de burgers en bedrijven is de vereenvoudiging van de procedure. Licht-vergunningplichtige bouwwerken worden direct afgehandeld door de ambtelijk secretaris van de welstandscommissie. Reguliere bouw-aanvragen worden in principe afgehandeld door een gemandateerd lid van de welstandscommissie. De gemandateerde houdt wekelijks spreekuur, zodat men ook concepten kan voorleggen in plaats van volledig uitgewerkte aanvragen en bouwtekeningen. Alleen aanvragen waarbij twijfels zijn en de grote

aanvragen worden nog steeds behandeld door de voltallige welstandscommissie, die eens in de twee weken bijeen komt. Dit betreft echter nog slechts een kwart van het totale aantal bouw-aanvragen.

Amstelveen werkt inmiddels twee jaar met deze procedure tot grote tevredenheid van zowel de burgers, bedrijven als de welstandscommissie zelf. De welstandscommissie is veranderd van een 'anoniem tribunaal' in een toegankelijke dienstverlener, die met de indiener meedenkt.

Belangrijkste voordelen van deze aanpak:

- In veel gevallen is sprake van één beoordelaar (ambtenaar of gemandateerd lid); dus de aanvrager heeft een vast aanspreekpunt.
- Versnelling van de doorlooptijd met gemiddeld twee weken.
- Plannen worden minder vaak afgewezen (en dus gewijzigd), dit betekent een tijdsbesparing en tevens een kostenbesparing voor de aanvragers.
- Een nog steeds gewaarborgde ruimtelijke kwaliteit, maar nu wordt de deskundigheid van de welstandscommissie ingezet voor de grote lijnen.
- Licht-vergunningplichtige aanvragen worden niet langer door de voltallige commissie behandeld. Daardoor kan de welstandscommissie zich concentreren op de plannen van nieuw-

bouwwijken en de grote aanvragen die werkelijk bepalend zijn voor de ruimtelijke kwaliteit van Amstelveen.

Een volgende stap die Amstelveen binnenkort zet, is de integratie van de monumentencommissie in de welstandscommissie. Bezitters van een gemeentelijk monument krijgen bij de aanvraag van een bouwvergunning met een instantie minder te maken.

2 **Verbetering twee: geen welstandadvies indien niet nodig**

In de praktijk blijkt dat er gevallen zijn waarbij een welstandsadvies achterwege kan blijven. Bijvoorbeeld omdat er een reeds een standaard is vastgesteld, of omdat er in de praktijk vrijwel nooit discussie over is. De gemeente Amstelveen ontwikkelde drie jaar geleden de standaard dakkapel. Voor veel woningblokken in Amstelveen zijn hiervoor bouwtekeningen gemaakt. Wie een standaard dakkapel op de woning wilt plaatsen, kan de tekening en de vergunning direct meekrijgen. De ambtenaar zoekt aan de balie de bouwtekening voor het adres op. Men kan ter plekke een aanvraagformulier invullen en de bouwvergunning opstellen. Dit neemt ongeveer een half uur in beslag.

De voordelen voor burgers en bedrijven:

- Snelheid voor de burger: doorlooptijd bouwvergunning van maximaal zes weken naar dertig minuten.
- Kostenbesparing voor de burger: bouwvergunning inclusief bouwtekening kost slechts € 80,00.

Niet alle bouwplannen hebben in dezelfde mate invloed op de ruimtelijke kwaliteit en omgeving. In de praktijk blijkt dat er vrijwel geen discussie is over het uiterlijk van bouwplannen buiten het gezichtsveld vanaf de openbare weg. Het college wil daarom de plekken die niet zichtbaar zijn vanaf de openbare weg of groen en daardoor de kwaliteit van de openbare ruimte niet aantasten, welstandsvrij verklaren. De burger krijgt zo de ruimte om zijn eigen wensen te realiseren binnen de grenzen van het bestemmingsplan en overige wettelijke bepalingen.

De voordelen voor burgers en bedrijven:

- Meer vrijheid voor de burger in de realisatie van bouwplannen op achtererven.
- Sneller beschikken over een bouwvergunning.

3 **Verbetering drie: heldere criteria**

Veel klachten over welstandstoetsing gaan over de ondoorzichtige welstandscriteria en het gebrek aan transparantie. De huidige welstandsnota is doorspekt met ambtelijk, juridische taalgebruik en vakjargon. Om de dienstverlening richting burgers en bedrijven te vergroten, is een vereenvoudiging van de welstandsnota essentieel. In opdracht van de gemeente Amstelveen herschrijft ECORYS Communicatie de welstandsnota. Duidelijke uitleg over het doel van welstand en heldere, begrijpelijke criteria zijn het uitgangspunt. Bijkomend voordeel van de vereenvoudiging is dat de informatie veel beknopter, dus overzichtelijker wordt.

De Welstandsnota Amstelveen bestaat uit een algemene brochure over welstandstoetsing in Amstelveen, een aantal gebiedsbrochures en enkele brochures voor sneltoetscriteria (voor uitbouwen, dakkapellen e.d.). Als gevolg hiervan krijgt de aanvrager van een bouwvergunning slechts die brochures mee, die voor hem of haar van toepassing zijn. Gevolg is dat de aanvrager veel minder informatie tot zich hoeft te nemen.

Het accent van de welstandsnota komt bovendien minder te liggen op de welstandscriteria, maar veel meer op het doel van welstand; namelijk behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit en aantrekkelijkheid van Amstelveen als geheel én de afzonderlijke wijken. Brochures met een heldere uitleg over het doel van welstand, duidelijke criteria en ondersteunende fotografie moeten de burger inspireren tot het maken van passende en smaakvolle bouwplannen. De sneltoetscriteria voor lichtvergunningsplichtige bouwwerken worden bovendien geïllustreerd aan de hand van goede en niet-toelaatbare voorbeelden.

Het voordeel voor burgers en bedrijven:

- Transparante presentatie van de welstandscriteria, bespaart tijd en ergernis.

4 **Verbetering vier: toegankelijkheid van de informatie**

Na de herziening van de welstandsnota wordt ook een digitale slag gemaakt. De brochures zijn in de toekomst niet alleen te downloaden, zoals ook met de huidige welstandsnota het geval is. De welstandsnota wordt ook in zijn geheel digitaal toegankelijk gemaakt. Burgers, architecten en andere betrokkenen kunnen de nota dan eenvoudiger raadplegen. Na het selecteren van hun adres, postcode en het type bouwwerk zien zij direct welke welstandscriteria voor hun bouw aanvraag van toepassing zijn.

Klantvriendelijker welstand een must

Voor het college van B en W is de afschaffing van de verplichting tot een onafhankelijke welstandscommissie nog steeds het ideale scenario. Zij betreurt de beslissing van de Tweede kamer om gemeenten niet meer vrijheid te geven inzake welstandsbeleid. Ook het Rijk heeft immers uitgesproken dat de huidige bouwprocedures te ver zijn doorgesloten en hinderlijk remmend werken, zeker in de huidige tijd. Gemeenten kunnen het beste zelf beoordelen hoe zij hun ruimtelijke kwaliteit willen bereiken. En een klantvriendelijker en snellere procedure is een must voor betere dienstverlening. De gemeente Amstelveen toont aan dat ook binnen de huidige regelgeving belangrijke verbeteringen mogelijk zijn.